

TÜRKİYE'DE KADINA YÖNELİK ŞİDDET ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

A FIELD STUDY ON VIOLENCE AGAINST WOMEN IN TURKEY

Ayşe EDİZ*
Şenol ALTAN**

Özet: Kadına yönelik şiddet, hem kadının hem de sahip olduğu ailesinin yaşam standardını tehdit eden ve bunun ötesinde toplumsal yaşam üzerinde negatif etkileri fazla olan önemli bir sosyal sorundur. Bu soruna çözüm arama süreci ise tüm toplumların üzerinde öncelikle durduğu bir konudur. Türkiye'de de kadına yönelik uygulanan şiddet sorunu ve buna çözüm arama süreci yakın zaman diliminde gerek sivil gerekse de kamu kuruluşlarının ele aldığı önemli bir problem olmasına karşın bu konuda yapılan akademik ve sayısal çalışmaların sayısı sorunun karşılığında son derece kısıtlıdır.

Bu çalışmada, herhangi bir nedenle şiddete maruz kalmış kadınları temel alarak sayısal bir çalışma yapılmıştır. Çalışma kapsamında şiddet gören kadınların profili analiz edilmiş ve bu kadınların kendileri ve maruz kaldıkları şiddetten korunmaları için beklentilerinin ne olduğu irdelenmiştir. Bu çerçevede yapılan alan araştırmasında İç Anadolu, Karadeniz, Doğu Anadolu ve Marmara Bölgesinde herhangi bir nedenle şiddet gördüğü belgelenmiş 200 kadın ile yüz yüze görüşülerek anket çalışması yapılmıştır. Çalışmaya katılan kadınların yaş, eğitim, medeni durum, gelir düzeyi vb. demografik özellikleri ile kadınların yaşamlarının çeşitli aşamalarında karşılaştıkları şiddet arasındaki ilişkiler araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet Türleri

Abstract: This paper explores the relations between ages, educations, marital status and income levels of women and violence the women (in our field study) face in various phases of their life. Violence against women is an important social problem, threatening living standards of both woman herself and her family in addition to the fact that it has a profound negative impact on society. The process of finding a solution to this problem is a priority issue for all societies. In Turkey, the problem of violence against women and the process of seeking a solution to this problem is a matter that civilian

* Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ekonometri Bölümü, akazan@gazi.edu.tr

** Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ekonometri Bölümü, saltan@gazi.edu.tr

and public institutions recently pay attention recently, however the number of academic and numerical studies is very limited considering the size of the problem.

In this paper, a quantitative research was conducted based on women who had been exposed to violence for any reason. Within the scope of the study, the profiles of women who have been subjected to violence have been analyzed, and their expectations for their protection from violence are examined. The data set employed in this field study is based on face to face interviews with 200 women in Central Anatolia, Black Sea, Eastern Anatolia and Marmara Region who are experienced violence for any reason. The relationship between demographic characteristics such as age, education, marital status and income level of the women participating in the study and the violence they experienced at various stages of their lives are explored.

Keywords: Violence, Violence Against Women, Types of Violence Against Women

Giriş

Şiddet, zamana ve sosyal yapıya göre değişen bir kavram olmasına rağmen, insanlık tarihinin ilk zamanlarından itibaren insanoğlunun gerek bireysel gerekse toplumsal boyutta karşı karşıya kaldığı önemli bir insanlık sorunudur. Yarattığı sosyal, psikolojik ekonomik sonuçları sadece ulusal boyutta değil uluslararası boyutta da kendini hissettirdiği için son yıllarda en fazla dikkat çeken konulardan biri olmuştur.¹

Şiddet, kavram olarak farklı bakış açılarıyla değerlendirilebilen bir kavramdır. Bu bakış açılarına göre bir eylem belli bir zamanda ve toplumda şiddet olarak kabul edilebilirken, aynı eylem başka bir zamanda ve toplumda meşru kabul edilebilir. Bu nedenle şiddetin bir olgu olarak yaygınlık bulduğu alanlar bu bakış açılarına göre anlam bulmaktadır. Bunda şiddeti ortaya çıkaran nedenler kadar şiddete meşruluk kazandırmaya çalışan kültürel değerler de belirleyici olmaktadır. Örneğin kitlesel hareketlerde, savaşlarda karşılaşılan kitlelere yönelik şiddet ile sivil yaşamda bireylere yönelik şiddetin algılanışı değişebilmektedir. Çoğu zaman şiddet ya içgüdüsel ve bu nedenle toplumsallaşma sürecinde çok az değişen, ya da sadece ve sadece çevre etkenlerinden kaynaklanan bir davranış olarak görülür.²

¹ Faruk Kocacık, *Toplumbilim*, 2. Baskı, Cumhuriyet Üniversitesi Yayını, No: 84, Sivas, 2000, s. 1

² Rafael Moses, “Şiddet Nerede Başlıyor?”. Çev. Ayşe Kul. *Şiddet. Cogito*, Sayı 6.

Nasıl ve hangi nedenle ortaya çıkmış olursa olsun şiddet, kişiler ya da guruplar arasında çatışan ve uzlaşılabilen çıkarların varlığı sonucunda tarafların çözümü kendi çıkarları doğrultusunda yaratmak adına başvurduğu yasadışı tüm eylemleri içermektedir.³

Dar anlamda şiddet kişilerin bedensel ve ruhsal bütünlüğüne karşı yöneltilen olumsuz etkilere yol açan sert ve acı verici eylemdir. Bu eylemin doğrudan kişinin mal, can, beden bütünlüğü yanında kişisel özgürlüğüne karşı da bir tehdit oluşturması söz konusudur.⁴

Geniş anlamda ise şiddet, kişi üzerindeki fiziksel ve ruhsal etkileri açıkça ölçülemeyen, dolaylı ve somut bir biçimde hissedilen baskı ve eylem olarak tanımlanmaktadır.⁵

Dünya sağlık örgütü ise şiddeti, güçlü olan kişi ya da kesimin kasıtlı olarak sahip olduğu gücü ve iktidarı diğer kesim üzerinde bir tehdit biçiminde uygulaması ve bunun sonucunda fiziksel, ekonomik, psikolojik, sosyolojik zararlara yol açması şeklinde tanımlamıştır. Bu tanıma göre şiddet birçok açıdan etki yaratan çok yönlü bir olgu olup farklı açılardan sınıflandırılabilir. En genel anlamda şiddet, kitlelere uygulanan şiddet ve bireye uygulanan şiddet şeklinde ayrıştırılabilir. Savaş, terör, etnik farklılık, ekonomik yaptırımlar gibi nedenler daha çok kitlelerin şiddete maruz kalmasına neden olmakta ve bu nedenlerin ortaya çıkardığı şiddet ise ulusal bir sorun olmaktan çıkıp uluslararası bir sorun oluşturmaktadır. Bireysel şiddet ise daha çok bireyi ve o bireyin mensubu olduğu ülkeyi ilgilendiren ulusal bir sorundur. Bireysel şiddetin boyutları o ülkenin gelişmişlik düzeyinin ve sahip olduğu hukuki yapının da bir göstergesidir.

Bireysel şiddet günümüzde tüm ülkelerin bir şekilde karşı karşıya kaldığı önemli bir sosyal problemdir. Dünya sağlık örgütüne göre tüm dünyada bireysel şiddete en fazla maruz kalan kesimin kadınlar olduğu belirtilmektedir.⁶

İstanbul, 1996, s.23-29

³ Doğu Ergil, "Şiddetin Kültürel Kökenleri", *Bilim ve Teknik Dergisi*, Sayı 399, Şubat, 2001, s.40

⁴ Artun Ünsal, "Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi", *Cogito*. Sayı 6-7, Kış-Bahar, 1996, s.32.

⁵ Yavuz Erten ve Cahit Ardalı, "Saldırganlık Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları", *Cogito*, Sayı 6-7. Kış-Bahar, 1996, s.143

⁶ Krug EG et al. World Report on Violence and Health, Geneva; WHO; 2002

1. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet kavramı, dünya sağlık örgütü tarafından “kadının bedensel bütünlüğüne sırf kadın olduğu için yapılan her türlü fiziksel, cinsel veya psikolojik müdahaleler sonucunda kadının zarar görmesi ve toplum içinde ya da özel hayatında kadına baskı uygulanarak özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanması şeklinde tanımlanmıştır.⁷

Günümüzde yaygın olarak rastlanan kadına yönelik şiddet, insan hakları sorunu olduğu gibi bir halk sağlığı sorunu içeriğinde de kabul edilmeye başlanmıştır.⁸ Kadına yönelik şiddet, kadının fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan hareketlerdir. İster kamusal, ister özel alanda olsun kadına yönelik her türlü baskı yöntemi şiddettir. Kadınlara Yönelik Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi’ne göre, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilen ya da oransız şekilde kadınları etkileyen şiddettir.⁹

2. Kadına Yönelik Şiddet Türleri

Kadına yönelik şiddet, hemen hemen tüm dünya ülkelerinde gelişmişlik düzeyine bakılmaksızın karşılaşılan önemli bir sosyal problemdir. Bu şiddet farklı ülkelerde farklı şekillerde ortaya çıksa da genel olarak fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddet şeklinde sınıflandırılabilir. Bu şiddet türlerinden ilki olan fiziksel şiddet, kadınların en fazla karşı karşıya olduğu şiddet türüdür ve kadının bedenine yönelik olarak bedensel zarar görmesine neden olan müdahaleleri içermektedir. Bu şiddet türü beraberinde psikolojik şiddeti de getirmektedir. Diğer bir şiddet türü olan psikolojik şiddet ise kadının öz güvenini ve saygınlığını sarsan her türlü tutum ve davranış biçimini içermektedir. Psikolojik şiddetin kadın üzerindeki olumsuz etkisi, fiziksel şiddet kadar güçlü olmasına karşın fiziksel şiddetin beden

⁷ ICPD (International Conference on Population and Development) (Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı). Programme of Action of the International Conference On Population and Development, Cairo, 5-13 September 1994

⁸ Aziz Şeker, İnsanı Düşünmek. SABEV Yay. Ankara, 2012, s. 26

⁹ Fidan Korkut Owen ve W. Dean W. Owen, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, T.C. Başbakanlık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Ekim 2008.

üzerinde daha kalıcı ve gözle görülür izler bırakması, toplum önünde fiziksel şiddeti psikolojik şiddete göre daha ön plana çıkarmaktadır. Cinsel şiddet, kadının cinsel ritüeldeki rolünün ona zorla ve baskı ile kendi özgür iradesi dışında kabul ettirilmesi sonucunda ortaya çıkan şiddettir.¹⁰ Cinsel şiddete maruz kalan kadınlarda yaş sınırı genişliği, diğer şiddet türlerine maruz kalan kadınların yaş sınırına göre daha fazladır. Bu da bu şiddet türünü diğerlerine göre medya önünde ön plana taşımaktadır. Kadına uygulanan şiddet türlerinden sonuncusu olan ekonomik şiddet ise ekonomik yaptırımlarla kadının yaşamını devam ettirmesini sağlayacak maddi güçten mahrum bırakılmasıdır. Bu şiddet türü, kadın üzerinde bir baskı ve denetim aracı olarak kullanıldığı zaman diğer şiddet türlerinin de uygulanmasına zemin hazırlamaktadır.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kadınların yüz yüze kaldığı önemli sorunlardan bir tanesi kadınlara yönelik şiddettir. Uygulanan şiddetin türü ne olursa olsun bu şiddetin önlenmesi adına Türkiye’nin imzalamış olduğu uluslararası sözleşmelerle sorumluluk devlete verilmiş olsa da kadınların maruz kaldığı şiddet oranlarında yıllar içinde bir azalma meydana gelmemiştir. Türk aile yapısında geleneksel cinsiyete dayalı ayrımcılık özellikle kız çocuklarının ve kadınların toplumsal hayata etkin katılamamalarına ve bunun bir sonucu olarak da birçok açıdan mağduriyet yaşamalarına yol açmaktadır.¹¹ Türkiye nüfusunun yarısının kadın olduğu gerçeği karşısında kadının cinsiyetine dayalı olarak karşılaştığı bu sorunların belirlenmesi ve giderilmesine ilişkin çalışmalar ise son derece kısıtlıdır. Ülkemizde kadınların karşı karşıya kaldığı her türlü şiddeti tam bir güven içinde iletebilecekleri bir ortam ve güven varlığının eksikliği bu tür verilerin sınırlı sayıda toplanmasına ve işlenmesine neden olmaktadır. Bu nedenle bu tür çalışmalar daha çok 1980’li yılların sonlarına doğru daha çok kadın kuruluşlarının yerel veya bölgesel bağlamda yaptığı çalışmaları ile sınırlı kalmıştır. Bu alanda kurumsal olarak yapılan çalışmalar ise 1990’lı yılları kapsamaktadır. Türkiye’de bu alanda yapılmış en kapsamlı nicel araştırma Hacette-

¹⁰ TBMM Araştırma Komisyonu, Araştırma Komisyonu Raporu, Ankara, 2006

¹¹ Aksu Bora ve İlknur Üstün, Sıcak Aile Ortamı, Demokratikleşme Sürecinde Kadın ve Erkekler, TESEV Yayınları, İstanbul, 2005, s. 18

pe Üniversitesi ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının ortaklaşa yürüttüğü “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” çalışmasıdır.¹² Bu çalışmada hem kırsal hem de kentsel yerleşim alanında yaşayan 15-59 yaş aralığındaki kadınların maruz kaldıkları birçok şiddet türü ve sosyal yaşamdan engellenmeleri Türkiye genelinde 12 bölge dikkate alınarak yüz yüze görüşmelerle sayısal olarak raporlanmıştır. Bu rapora göre herhangi bir nedenle şiddete maruz kalmış kadınların oranı % 36 olarak bulunmuştur. Bu oran kentsel alanda % 35, kırsal alanda ise % 37.5’dir. Uygulanan şiddet türlerine bakıldığında fiziksel şiddet oranı % 36, cinsel şiddet oranı % 12, hem cinsel hem de fiziksel şiddet % 38’dir.

3. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Bir Uygulama

3.1. Araştırmanın Veri Kaynağı ve Veri Seti

Bu çalışmada Türkiye’nin İç Anadolu, Karadeniz, Doğu Anadolu ve Marmara Bölgesinde herhangi bir nedenle şiddet gördüğü belgelenmiş 200 kadın ile yüz yüze görüşülerek elde edilen veriler kullanılmıştır. Bu sayı çalışmanın yapıldığı bölgelerde şiddete maruz kaldığını ifade eden ve kayıt altına alınan tüm yığını ifade etmektedir.

Hazırlanan anket formunda demografik bilgiler, kadınların ekonomik durumlarını ifade edecek sorular, herhangi bir yardım kuruluşundan destek alıp almadıkları alt kategorilerle sorulmuştur. Bunun yanında kadınların çalışma ve sosyal yardım görüşlerini almak üzere hazırlanan 14 önermeye katılıp katılmadıkları 5’li likert ölçeğinde sorulmuştur. Bu kadınlara gördükleri şiddetin zararlarının en aza indirilmesi adına ne yapılması gerektiği açık uçlu soru olarak sorulmuştur.

3.2. Şiddete Maruz Kalmış Kadınların Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

Anket sonuçlarına göre şiddete maruz kalmış kadınların yaş aralığı Tablo 1’de verilmiştir.

¹² T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara, 2009

Tablo 1: Şiddete Maruz Kalmış Kadınların Yaş Aralığı

Yaş Aralığı	%
20 yaş altı	1.5
21-30	27.6
30-40	39.9
41-50	28.6
51-60	7.4
60- yaş üstü	1.5

Tablo 1’den de izleneceği gibi yaş değişkeni açısından bakıldığında “20 yaş altı” ile “60 yaş ve üstü” aralığında olan kadınların en az şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. En fazla şiddete maruz kalan kadınlar “30-40 yaş” aralığında olan kadınlardır. Bunu “41-50 yaş” aralığındaki kadınlar izlemektedir. “21 -30 yaş” gurubundaki kadınlar üçüncü sırada yer alsalar da oransal olarak “41-50 yaş” aralığındaki kadınlardan çok farklılık göstermemektedirler. “51-60 yaş” gurubundaki kadınlar şiddete maruz kalsalar da bu şiddetin oranı ilk üç yaş grubunun oranına göre düşüktür.

Çalışma kapsamında yer alan kadınların eğitim seviyeleri 11 alt kategoride sorulmuş olup sonuçlar beş kategoride toplulaştırılarak Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Şiddete Maruz Kalmış Kadınların Eğitim Seviyeleri

Eğitim Seviyeleri	%
Okur-Yazar Olmayan Kadın Oranı	9.9
İlkokul+İlkokul Terk Kadın Oranı	36
Ortaokul+Ortaokul Terk Kadın Oranı	24.1
Lise+Lise Terk Kadın Oranı	22.6
Üniversite +Üniversite Terk Kadın Oranı	7.4

Tablo 2’den de izleneceği gibi her eğitim seviyesinden kadınlar şiddete maruz kalmışlardır. Bununla birlikte hiç eğitimi olmayan ile üniversite eğitimi alan kadınların şiddete daha az maruz kaldıkları görülmektedir. En fazla ilkokul eğitimi alan kadınlar şiddete maruz kalırken bunu ortaokul ve lise eğitimi alan kadınlar izlemektedir.

Sorulan diğer bir soru ise kadınların medeni durumudur. Şiddet görmüş kadınların medeni durumlarına göre dağılımları Tablo 3’de

verilmiştir. Anket sonuçlarına göre evli olan kadınların en fazla şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. Resmi nikâh olmadan birlikte yaşayanlarda ise bu oran en düşük seviyededir.

Tablo 3: Şiddete Maruz Kalmış Kadınların Medeni Durum Dağılımları

Medeni Durum	%
Evli Kadınlar	59.1
Bekâr Kadınlar	9.9
Boşanmış Kadınlar	20.2
Dul Olan Kadınlar	3
Resmi Nikâhı Olup Ayrı Yaşayan Kadınlar	4.4
İkinci Eş Durumunda Olan Kadınlar	2.5
Birlikte Yaşayan Kadınlar	1.1

Medeni durum değişkeninde en dikkat çekici nokta, kadınlar boşanmış bile olsalar halen eşleri tarafından şiddete maruz kaldıklarıdır.

Kadının herhangi bir kurumda çalışıyor olması şiddet görmesini azaltmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre bir işi olmayan kadınların şiddete maruz kalma oranı % 82.8 iken bir işte çalışan kadınlarda bu oranı % 17.2’dir.

Kadının bir gelire sahip olması maruz kaldığı şiddette oldukça belirleyici bir faktör olarak çıkmıştır. Gelire ilişkin sonuçlar Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Şiddete Maruz Kalmış Kadınların Gelir Durumları

Gelir Durumu	%
500- 5000 TL arası	82
5001- 10000 TL arası	2.5
10001-15000 TL arası	4
15001-20000 TL arası	1.5
20001-25000 TL arası	0.5
25000 üstü TL	0.5

Kadınların gelir seviyesine bakıldığında en alt seviyede gelire sahip olan kadınların yüzdesi % 82 ile ilk sırada yer almaktadır. Gelir seviyesi arttıkça şiddet oranı da azalmaktadır.

3.3. Şiddete Maruz Kalmış Kadınların Beklentileri

Kadınlara kamu kuruluşlarından hangi konularda beklentileri olduğu açık uçlu soru olarak sorulmuştur. Vermiş oldukları cevaplar yedi alt kategoride toplulaştırılarak Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Şiddete Maruz Kalmış Kadınların Beklenti Durumu Dağılımları

Beklenti Durumu	%
Eğitim Olanaklarının Arttırılması	24.8
İş İmkânlarının Arttırılması	21.8
Ekonomik Ve Sosyal Yardımların Arttırılması	20
Güvenliklerinin Sağlanması	14
Psikolojik Destek Sağlanması	7.5
Şiddeti Uygulayan Kişiyi Yaptırım Ve Cezaların Arttırılması	6
Çocuklarına Dair Kreş Okul Yardımlarının Sağlanması	5.9

Kadınlar, var olan durumlarının düzeltilmesi için en önemli şeyin eğitim olanaklarının kendilerine sağlanması olarak ifade etmişlerdir. İkinci ve üçüncü sırada ise ekonomik imkânlarının düzeltilmesi yer almaktadır. Dördüncü sırada yer almasına karşın kadınların can güvenliğinin sağlanmasını istemeleri oransal olarak oldukça yüksektir. Psikolojik destek sağlanması, şiddeti uygulanan kişiye ceza artırımının yapılması ve çocuklara ilişkin yardım sağlanması ise hemen hemen birbirine oransal olarak yakın olan diğer beklentilerdir.

3.4. Şiddetin Önlenmesinde Ekonomik Bağımsızlık ve Eğitim İlişkisi

Farklı eğitim seviyesindeki kadınların şiddetin önlenmesinde ekonomik bağımsızlığa nasıl baktıklarını görmek amacıyla ekonomik bağımsızlık ve eğitim değişkeni arasında ikili ilişkiye bakılmış ve sonuçlar Tablo 6’da sunulmuştur. Bu sonuçlara göre;

- Ø İlkokul eğitimi alan kadınlar % 52.9 oranında ekonomik bağımsızlığın şiddeti azaltacağını ifade etmişlerdir. Bunu ikinci sırada lise mezunu olan kadınlar izlemiştir.
- Ø Ekonomik bağımsızlığın şiddeti önlemeyeceğini ifade eden en yüksek eğitim düzeyindeki kadınlar ise % 60 ile orta eğitim alan kadınlardır.

- Ø Üniversite eğitimi almış olan kadınlarda ise ekonomik bağımsızlığın şiddeti önlemede önemlidir görüşü % 15.8'dir.

Tablo 6: Şiddete Maruz Kalmış Kadınların Eğitim ve Ekonomik Bağımsızlık İlişkisi

Eğitim Durumu	Kadının Ekonomik Bağımsızlığına Kavuşması Önemlidir					Toplam
	Kararsızım	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Okur-Yazar Değil	22,2	6,3	13,6	8,3	0,0	9,9
Okur Yazar	11,1	10,4	4,9	8,3	20,0	8,4
İlkokul	11,1	18,8	34,6	16,7	20,0	24,6
İlkokul Terk	0,0	3,1	3,7	0,0	0,0	3,0
İlköğretim (Ortaokul)	11,1	4,2	19,8	50,0	20,0	13,8
Ortaokul Terk	11,1	16,7	2,5	0,0	40,0	10,3
Normal Lise	33,3	17,7	14,8	16,7	0,0	16,7
Meslek Lisesi	0,0	2,1	2,5	0,0	0,0	2,0
Lise Terk	0,0	6,3	2,5	0,0	0,0	3,9
Üniversite	0,0	11,5	1,2	0,0	0,0	5,9
Üniversite Terk	0,0	3,1	0,0	0,0	0,0	1,5
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

3.5. Şiddetin Önlenmesinde Ekonomik Bağımsızlık ve Medeni Durum İlişkisi

Diğer bir ikili değişken analizi, ekonomik bağımsızlık ve medeni durum arasında yapılmış ve sonuçlar tablo Tablo 7'de sunulmuştur. Buna göre;

- Ø Medeni durumlarına bakıldığında en fazla evli olan kadınlar şiddetin önlenmesinde ekonomik bağımsızlığın önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bunu ikinci sırada boşanmış olan kadınlar izlemiştir.

Ø Ekonomik bağımsızlığın şiddeti önlemede bir öneminin olmadığını söyleyen kadınlar ise eşi vefat etmiş olan kadınlardır.

Tablo 7: Şiddete Maruz Kalmış Kadınların Medeni Durum ve Ekonomik Bağımsızlık İlişkisi

Medeni Durum	Kadının Ekonomik Bağımsızlığına Kavuşması Önemlidir					Toplam
	Kararsızım	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Evli	55,6	53,1	71,6	41,7	20,0	59,1
Bekar	0,0	14,6	3,7	16,7	20,0	9,9
Boşanmış	33,3	24,0	12,3	33,3	20,0	20,2
Eşi Vefat Etmiş	0,0	3,1	1,2	0,0	40,0	3,0
Birlikte Yaşıyor	11,1	0,0	1,2	0,0	0,0	1,0
Resmi Nikah Var, Aynı Yaşıyor	0,0	4,2	4,9	8,3	0,0	4,4
İkinci Eş (Kuma)	0,0	1,0	4,9	0,0	0,0	2,5
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sonuç

Şiddet, güçlü olan bir kişi ya da kesimin sahip olduğu gücü bir baskı aracı olarak kullanarak diğer kişi ya da kesim üzerinde bedensel, ruhsal, ekonomik ya da başka açılardan zarar görmesine neden olan bireysel veya toplu hareketlerin tümü olarak tanımlanabilir. Şiddete bireysel olarak maruz kalan kesimin başında ise kadınlar gelmektedir. Günümüz dünyasında gelişmişlik ve sosyo-kültürel yapısı ileri kabul edilen ülkelerde bile kadına yönelik şiddet halen çözüm arayan sorunların başında yer almaktadır. Kadına yönelik şiddet eyleminin negatif sonuçları sadece şiddet gören kadını değil, aynı zamanda onun ailesi, çevresi ve nihayetinde sahip olduğu toplumsal yaşamı etkileyen önemli sonuçlardır.

Tüm dünyada kadına yönelik negatif ayrımcılık ve şiddetin tarihi çok eskilere dayanmakla birlikte bu eylemin toplumsal yaşamda suç olarak tanımlanması ve önlenmesinin tarihi çok eskilere dayanmaktadır Dünya’da 1970’lerden itibaren önem kazanan bu sorunun Türkiye’de ele alınıp tartışılması ise 1980’li yılların son dönemlerini kapsamaktadır. Konunun ilk ele alındığı dönemde yapılan tartışmalar ve alınan önlemlerin daha çok kadın kuruluşları aracılığında mikro boyutta yapıldığı görülmektedir. Kurumsal açıdan bu soruna çözüm arama süreci daha yakın zamanı kapsamaktadır ve bu alanda yapılan akademik ve sayısal çalışmaların sayısı ise sorunun büyüklüğü yanında oldukça yetersizdir.

Bu çalışmanın konusunu herhangi bir nedenle çevresindeki kişi ya da kişilerce şiddete maruz kalmış kadınlar oluşturmaktadır. Bu amaçla 2015 yılında ülkemizdeki dört bölgede şiddete maruz kaldığı kayıt altına alınmış 200 kadın ile yüz yüze görüşme yapılarak veri toplanmış ve çalışmada bu kadınlara ilişkin istatistiksel bilgilerin bir özeti sunulmuştur.

Anket sonuçlarına göre en fazla şiddete maruz kalan kadınların orta yaş grubunda olan kadınlar olduğu görülmüştür. Bu yaş grubunda en fazla “30-40 yaş” aralığındaki kadınlar ilk sırada yer alırken bunu “41-50 yaş” aralığı izlemektedir. “Çocuk yaş” gurubu ile “60 ve üzeri yaş” grubunda kadına yönelik şiddetin oranının az olduğu görülmüştür.

Şiddete neden olan bir etmen de eğitimidir. Çalışma kapsamında yer alan kadınların eğitim durumlarına bakıldığında her eğitim seviyesinden kadının şiddete maruz kaldığı görülmekle birlikte en fazla ilkokul eğitimi alan kadınların şiddete maruz kaldıkları sonucu çıkmıştır.

Kadınlar özellikle yakın çevrelerindeki erkekler tarafından şiddete maruz kalmaktadırlar. Araştırma sonuçlarına göre en fazla evli olan kadınlar eşleri tarafından şiddet görmektedirler. Şiddet gören kadın, eşinden boşanmış bile olsa gördüğü şiddet ortadan kalkmamaktadır. Boşanmış kadınların şiddet görme oranı ikinci sırada yer almıştır. Bir erkekle birlikte yaşayan ya da dul olan kadınların şiddet görme oranı ise en az çıkmıştır.

Ekonomik bağımlılık kadına yönelik şiddetin varlığında önemli bir etmendir. Yapılan çalışmada şiddete maruz kalmış kadınların çok büyük bir oranının bir işte çalışmadığı ve bir gelirin olmadığı görülmüştür. Kadınların gelir seviyesi yükseldikçe maruz kaldıkları şiddetin oranı da düşmektedir.

Çalışmaya konu olan kadınlara beklentileri açık uçlu soru olarak sorulmuş ve kadınlardan birçok cevap alınmıştır. Benzer cevaplar toplulaştırıldığında kadınların çevrelerinden ve kamu kuruluşlarından en fazla beklentilerinin eğitim ve iş olanaklarının arttırılarak kendi ayakları üzerinde kalma istekleri çıkmıştır. Bunun yanında diğer bir beklentileri ise kamunun şiddet gören kadınlara ekonomik ve sosyal yardımlarının arttırılması yönündedir. Şiddete maruz kalan kadınların diğer bir çekinceleri ise şiddeti uygulayana karşı güvenliklerinin korunamadığı ve şiddet uygulayanların yeterince cezalandırılmadıklarıdır. Türk aile yapısında çocukların bakımı daha çok kadının üzerindedir. Ankete katılan kadınların ifade ettikleri ve çözüm istedikleri sorunlarından bir tanesi de sahip oldukları çocukların bakımı ve geçimidir. Bunun yanında bu kadınlar için psikolojik destek alma da önemli çıkmıştır.

Kaynakça

- Bora Aksu ve Üstün İlknur, Sıcak Aile Ortamı, Demokratikleşme Sürecinde Kadın ve Erkekler, TESEV Yayınları, İstanbul, 2005, s. 18
- Ergil Doğu, "Şiddetin Kültürel Kökenleri", *Bilim ve Teknik Dergisi*, Sayı. 399, Şubat, 2001, s.40-41.
- Erten Yavuz ve Ardali Cahit, "Saldırancılık Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları", *Cogito*, Sayı. 6-7, Kış-Bahar, 1996, s.143-164.
- ICPD (International Conference on Population and Development) (Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı). Programme of Action of the International Conference On Population and Development, Cairo, 5-13 September 1994.
- Kocacık Faruk, *Toplumbilim*, 2. Baskı, Cumhuriyet Üniversitesi Yayını, No: 84, Sivas, 2000, s.1.
- Krug EG et al. World Report on Violence and Health, Geneva; WHO; 2002.
- Moses Rafael, "Şiddet Nerede Başlıyor?". Çev. Ayşe Kul. Şiddet. *Cogito*, Sayı. 6, İstanbul, 1996, s.23-29
- Owen Fidan Korkut ve Owen, W. Dean W. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, T.C. Başbakanlık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Ekim 2008.

Şeker Aziz, İnsanı Düşünmek. SABEV Yay. Ankara, 2012, Sayı. 26.

Ünsal Artun, “Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi”, Cogito, Sayı. 6-7, Kış-Bahar, 1996, s.29-36.

TBMM Araştırma Komisyonu, Araştırma Komisyonu Raporu, Ankara, 2006.

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara, 2009.